

Dějiny oddělení pracovního lékařství Nemocnice České Budějovice, a.s.

Pracovní lékařství v jižních Čechách má svůj začátek v r. 1946, kdy vedením tehdejšího Ústavu pracovního lékařství (dále ÚPL) byl pověřen primář interního oddělení Státní oblastní nemocnice v Českých Budějovicích **MUDr. Bohuslav Baumelt** , který před druhou světovou válkou jako sekundární lékař interní kliniky prof. MUDr. Pelnáře v Praze spolupracoval v problematice profesionální medicíny s prof. MUDr. Teisingerem. Ústav pracovního lékařství byl přičleněn k internímu oddělení nemocnice.

Po zaškolení na ÚPL v Karlových Varech se stal vedoucím lékařem ÚPL v Českých Budějovicích **MUDr. František Šmrha** , který zde pracoval od r. 1946 do r. 1950. Od r. 1950 do r. 1955 byl vedoucím lékařem ÚPL v Českých Budějovicích **MUDr. Vladimír Jířík**, který odešel k 1.1.1955 do Prahy do Ústavu hygieny k prof. Simonovi. K datu 1.1.1955 byl jmenován ordinářem pro nemoci z povolání při interním oddělení Krajské nemocnice s poliklinikou v Českých Budějovicích **MUDr. Eduard Hájek**.

MUDr. Eduard Hájek se narodil 12.9.1920 v Českých Budějovicích. Po absolvování Jirsíkova gymnasia zahájil studium na lékařské fakultě University Karlovy v Praze. V roce 1949 jako absolvent nastoupil do českobudějovické nemocnice, kde postupně získával bohaté zkušenosti na interně prim. MUDr. Baumelta. Po zformování Ústavu pracovního lékařství při interním odd. nemocnice se v roce 1954 MUDr Hájek intenzivně rozhodoval, zda se profesně zaměří na problematiku nemocí z povolání a nebo jako aktivní sportovec na tělovýchovné lékařství, které mu vedení nemocnice také nabídlo jako odbornou variantu. Rozhodl se pro klinické pracovní lékařství a tak byl 1.1.1955 jmenován ordinářem pro nemoci z povolání. Mezitím byl ovšem pověřen (1952-54) funkcí ředitele OÚNZ Prachatice a (1955-59) funkcí závodního obvodního lékaře nemocnice.

Od roku 1956 dlouhodobě stážoval na Klinice nemocí z povolání v Praze u prof. Teisingera. Tato skutečnost ho ovlivnila natolik, že v rámci interny do roku 1964 intenzivně rozvíjel tento obor v Jihočeském kraji (na interním odd. bylo vyčleněno 10 lůžek pro nemocné s profes. onemocněními).

V roce **1964** bylo zřízeno samostatné **oddělení nemocí z povolání**, jehož vedením byl MUDr. Hájek pověřen. Vzhledem k charakteru jižních Čech je největší zdejší problematikou profesionální medicíny práce v zemědělství a lesním hospodářství. V Jč. kraji nejsou velké průmyslové závody s jednosměrně vyhraněnou problematikou, ale jsou zde menší závody s počty zaměstnanců kolem 2 000, kde se setkáváme prakticky se všemi pracovními riziky. Významně narůstá klientela tohoto oddělení a obor se postupně stále intenzivněji dostává do povědomí odborné i laické veřejnosti. Prim. MUDr. Hájek se kromě každodenní rutiny věnuje i zvláštním problematikám jako např.: vyšetřování horníků antracitových dolů, zdravotnímu stavu pracujících v riziku infekce, olova apod. Od roku 1967 začíná jako jeden z prvních sledovat zdravotní stav lesních dělníků ohrožených nemocemi z lokálních vibrací

formou preventivních prohlídek přímo na pracovištích. Věnuje se ohroženým sklářským pracovníkům. Publikuje v odborných časopisech na různá témata jako např. vliv rtuti na organismus, profes. plicní plísňová onemocnění, pneumokoniózy u hrnčířů, riziko hluku v podzemí, riziko svařování hliníku, poškození cév z vibrací u lesních dělníků apod.

Jediné ambulantní oddělení nemocí z povolání v kraji natolik pod jeho vedením rozšiřuje svou činnost, že vzniká v roce 1980 po přestěhování do tehdy moderní části nemocnice i lůžková část (28 lůžek), kde je stavěna diferenciatní diagnostika a léčba profes. onemocnění na podstatně vyšší úroveň. Navíc v letech 1977-81 pracuje na malý úvazek jako krajský lékař pro péči o pracující v závodech.

V roce 1984 končí svou činnost primáře na odd. nemocí z povolání, ale ve svých 64 letech zůstává nadále aktivní. Plně se věnuje preventivní činnosti ve funkci lékaře pro péči o závody a je platným konzultantem závodních, obvodních lékařů v našem kraji. Po roce 1990 se opět vrací jako ambulantní lékař na 2 roky na své mateřské oddělení.

Při své bohaté odborné činnosti stihl zastávat řadu dalších funkcí, věnovat se svým koníčkům a do pozdního věku aktivní sportovní činnosti. Měl rád hlavně volejbal, kdy v letech 1947-48 reprezentoval svou vlast a do roku 1957 byl aktivním ligovým hráčem, později trenérem. V té době přechodně vykonával práci v tělovýchovně lékařské poradně. Byl vášnivým chalupářem, který vnímá krásy šumavské přírody a velmi rád se se svými zážitky dělí. Byl výborným klavíristou, hráčem na harmoniku se širokým repertoárem písniček, kterými zlepšoval náladu při častých setkáních se svými přáteli a sousedy na chalupě v Dobré na Šumavě.

MUDr. E. Hájek byl stále tělesně a zvláště duševně svěží, byl velmi společenský, navíc člověkem s velkým pochopením pro problémy druhých lidí, byl velice tolerantní, přístupný a vždycky ochotný pomoci a spolupracovat. Zemřel 12.7. 1996 ve věku 75-ti let.

Prim. MUDr. Hájek velmi úzce spolupracoval s lékařkou, která byla po něm na oddělení služebně nejdéle a patří právem k nestorům oboru, **MUDr. Janou Vondráčkovou**. Zanechala na oddělení hlubokou, nejen odbornou, ale i lidskou stopu. Hlavně pro odlišné ideové názory odchází ještě před rokem 1989 na místo praktického lékaře do pohraniční obce Horní Stropnice na Novohradsku. Je zde velmi oblíbená a aktivně pracuje do současnosti.

Dovoluji si připomenout ještě jedno jméno- paní **Martu Rusfelovou**, která pracovala jako sestra a dokumentační pracovnice s panem primářem Hájkem věrně od začátku jeho činnosti v oboru nemocí z povolání až do jejího překračujícího důchodového věku.

V roce 1984 po odchodu MUDr. Hájka do důchodu nastoupil na místo primáře oddělení **MUDr. Jaroslav Boček**, nar. 1950 v Ostravě. Studoval na LF hygienické UK Praha, kde promoval v roce 1974. Po promoci pracoval do roku 1977 na Odd. hyg. práce a prac. lékařství OHS v Českých Budějovicích. V r. 1977 nastoupil na odd.

nemocí z povolání. Funkci primáře odd. zastával do roku 1991. V té době mělo odd. nemocí z povolání 15 zaměstnanců, z toho 4 lékaře, 9 zdravotních sester, 1 administrativní pracovníci.

V roce 1991 po vypsání konkurzního řízení na vedoucí místa všech oddělení nemocnice byl jmenován primářem oddělení **MUDr. Aleš Hejlek**. Narodil se roku 1952 v Českých Budějovicích a po absolvování SVVŠ tamtéž studoval na Lékařské fakultě UK Plzeň. Po promoci 1977 nastoupil jako sekundární lékař na interní oddělení prof. MUDr Dvořáka, CSc. v Nemocnici s poliklinikou v Č.Budějovicích. Odborně se po složení atestací z vnitřního lékařství kromě všeobecné interny zaměřil na gastroenterologii a endoskopické metody. V roce 1984 byl přeložen vzhledem k potřebám internisty na oddělení nemocí z povolání. Složil atestaci z hygieny práce a nemocí z povolání v roce (pracovního lékařství) 1987 a posléze se stal zástupcem primáře a následně primářem až dosud.

Po roce 1989 došlo v oboru pracovního lékařství k mnoha změnám v rámci naplňující se reformy zdravotnictví a z toho vyplynula i řada organizačních změn v Nemocnici. Č. Budějovice i na oddělení nemocí z povolání. Došlo k redukci kapacity lůžek na 22, redukci lékařských úvazků. V prosinci **1995** bylo oddělení přejmenováno na **oddělení pracovního lékařství (dále OPL)**. Je to výstižnější název pro komplexní náplň a vlastní činnost oddělení i vzhledem k názvu oboru podle nové legislativy vzdělávání zdravotníků. Od roku 1996 bylo organizačně přičleněno k OPL Závodní středisko, resp. středisko závodní preventivní péče českobudějovické nemocnice včetně personálu. Největší změnu ovšem oddělení ještě čekalo a to na přelomu roku 2001-2, kdy byla zrušena lůžková část a zůstala velká ambulantní složka pro velkou spádovou oblast Jihočeského kraje a bývalého Pelhřimovského okresu. Opět, jako dříve má OPL vyhrazena lůžka pro profesionální onemocnění na oddělení interním.

Nelze v této souvislosti opomenout významnou osobou pro oddělení- vrchní sestru **Danu Vojáčkovou**, která od roku 1980 budovala nejen lůžkovou část, ale především již moderní postupy středního zdravotnického personálu v péči o pacienty.

Během roku 2002 došlo ke komplexní přestavbě ambulantní složky OPL na moderní typ ambulance s širokým zázemím pro klienty, pacienty (včetně stacionáře) i personál a s kompletní funkční diagnostikou profesionálních onemocnění. Oddělení poskytuje komplexní služby moderního pracovního lékařství včetně smluvní závodní preventivní péče.